

4-26-2020

IMPORTANCE AND ROLE OF ZIYARAH TOURISM IN RAISING TOURISM POTENTIAL OF BUKHARA REGION

Bakhtiyor Nematovich Navruz-zoda
professor of the department of tourism, doctor of economical sciences, BSU

Sultan Nuraliogli Najmiddinov
student, BSU

Follow this and additional works at: <https://uzjournals.edu.uz/buxdu>

Part of the [Economics Commons](#)

Recommended Citation

Navruz-zoda, Bakhtiyor Nematovich and Najmiddinov, Sultan Nuraliogli (2020) "IMPORTANCE AND ROLE OF ZIYARAH TOURISM IN RAISING TOURISM POTENTIAL OF BUKHARA REGION," *Scientific reports of Bukhara State University*. Vol. 3 : Iss. 2 , Article 14.

DOI: 10.52297/2181-1466/2019/3/2/14

Available at: <https://uzjournals.edu.uz/buxdu/vol3/iss2/14>

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific reports of Bukhara State University by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online. For more information, please contact sh.erkinov@edu.uz.

UDK: 338.436(575.1)

**BUXORO HUDUDINING TURISTIK SALOHİYATINI KO‘TARISHDA ZIYORAT
TURIZMINING AHAMIYATI VA ROLI**

**ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В ПОВЫШЕНИИ
ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ**

**IMPORTANCE AND ROLE OF ZIYARAH TOURISM IN RAISING TOURISM
POTENTIAL OF BUKHARA REGION**

Navruz-zoda Baxtiyor Ne‘matovich

BuxDU turizm kafedrası professori, i.f.d.

Najmiddinov Sulton Nuralio‘g‘li

BuxDU talabasi

Navruz-zoda Bakhtiyor Nematovich

professor of the department of tourism, doctor of economical sciences, BSU

Najmiddinov Sultan Nuraliogli

student, BSU

Tayanch so‘zlar: ziyorat, Buxoro, madaniy-meros obyekti, statistika, forum.

Ключевые слова: паломничество, Бухара, объекты культурного наследия, статистика, форум.

Key words: ziyorah, Bukhara, cultural heritage objects, statistics, forum.

Ushbu maqola Buxoro hududida ziyorat turizmining ahamiyati va amalga oshirilayotgan ishlar yoritilgan. Xususan, Buxoroda ziyorat turizmiga oid amalga oshirilayotgan chora-tadbirlardan biri, I Xalqaro ziyorat turizmi forumi o‘tkazilganligi va joriy yilda Buxoro deklaratsiyasini imzolashga erishilganligi haqida batafsil ma‘lumotlar keltirilgan. Shuningdek, bu yurtning turistik salohiyati va chet elliklarning e‘tirofi haqida ma‘lumot berilgan va kelgusi yillarda hududda turistlarning soni keskin oshib borishi borasida xulosalar keltirilgan.

В данной статье подчеркивается важность развития туризма в Бухарской области и отмечаются позитивные изменения в данной отрасли. В частности, проведен I-й Международный форум по туристическому утуризму, подписана Бухарская декларация в этом году. Также в статье представлены информация о туристическом потенциале региона и некоторые выводы относительно резкого увеличения количества туристов в регионе в ближайшие годы.

This article outlines the importance of Ziyarah tourism and positive changes for the development of touristic potential in Bukhara region. In particular, related Ziyarah tourism in Bukhara there has been taken one of the measures, the I-International Ziyarah Tourism Forum, and the signing of the Bukhara Declaration this year. As well as it provides information about the tourist potential of the region and the foreigners' recognition and, there are conclusions regarding the sharp increase in the number of tourists in the region in the forthcoming years.

Kirish. Sharqda "Ziyorat" - "muqaddas joylarga tashrif buyurish" degan ma'noni anglatadi. Buxoro hududida mashhur muqaddas joylar juda ko'p bo'lib, ularning 660 ta madaniy meros obyekti mavjud. Ularning aksariyati arxeologik obyektlar, monumental san'at asarlari, arxitektura yodgorliklaridir. Shuningdek, bu hududning o'ziga xos jozibadorligi o'zining ko'p sonli madaniy meros obyekti borligi va shularning ichidan butun dunyoda tanilgan "Yetti Pir"ning mavjudligi hududning turistik salohiyati yuqoriligini ko'rsatadi. Hozirgi kunda hududda turistlarning kelish oqimi oshayotganligi va kelgusida bu raqamlar shiddatli oshishi bo'yicha ko'plab amaliy ishlar qilinmoqda. Xususan, Buxoroda ziyorat turizmiga oid amalga oshirilayotgan chora-tadbirlardan biri, I Xalqaro ziyorat turizmi forumi o'tkazilganligi va joriy yilda Buxoro deklaratsiyasini imzolashga erishilganligi vohani naqadar turistik makon sifatida e'tirof etilishini anglash mumkin. Shu o'rinda alohida qayd etish lozimki, Prezidentimiz tomonlaridan sohaga oid qabul qilingan farmon va qarorlar turizmni jadal rivojlantirishda muhim huquqiy asos vazifasini bajarmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 - yil 19 - maydagi PQ-2980-sonli "2017-2019 yillarda Buxoro shahri va Buxoro viloyatining turizm salohiyatini jadal rivojlantirish

chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari esa hududda sayyohlik industriyasini rivojlantirishda nihoyatda muhim dasturi amal bo'lib xizmat qilmoqda [1].

Asosiy qism. Ma'lumki, yurtimizda turizmni takomillashtirish yo'lida amalga oshirilayotgan istiqbolli islohotlar xorijiy sayyohlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish bilan birga, mintaqaviy turizmi salohiyatini takomillashtirishga ham katta hissa qo'shadi. Shuningdek, jahon hamjamiyatida mamlakatimizning munosib o'ringa ega bo'lishida turistik bozori ham ahamiyat kasb etadi. Nufuzli xalqaro tashkilotlar va olimlarning tadqiqotlari kelajakda turizm bozori eng barqaror o'sish imkoniyatiga ega bo'lgan yo'nalish sifatida asoslab berilgan. Jahon turizm tash-kiloti (JTT) prognozlariga ko'ra, 2030 - yilga kelib, sayohat qiluvchilar soni 1.5 mlrd kishidan ortiq bo'lib, tushadigan daromad hajmi 5.0 trln. dollar bo'lishi kutilmoqda [2]. Bu ko'rsatkichlar o'z navbatida yurtimizda turistlarning soni oshishiga o'z ta'sirini ko'rsatmasdan qolmaydi.

Shu bilan birga, qaysi davlat bo'lishidan qat'iy nazar turistlarning sonini oshishi bevosita turistik infrastrukturani rivojlantirish bilan bog'liqdir. Shu o'rinda Buxoro hududida ham keng ko'lami ishlar amalga oshirilayotganligini quyidagi statistikalarda ko'rishimiz mumkin.

Ayni paytda Buxoro viloyatida 3873 o'ringa ega, 124 ta (shu jumladan 108 tasi Buxoro shahrida) mehmonxona faoliyat ko'rsatmoqda. 2017 - yilda 22 ta yangi mehmonxona ishga tushdi. 2018 - yilda 1600 o'rinli 30 ta yangi mehmonxona (2020 - yil yakuniga 190 taga yetkaziladi) quriladi. "Buxoro palas", "Varahsha" va "Zarafshon" mehmonxonalari rekonstruksiya qilinmoqda [3]. Viloyatda jami 660 ta obyekt mavjud bo'lib, ular ro'yxatga olingandir. Shundan: 105 tasiga sayohatchilar tashrif buyurishadi. Yuqorida aytib o'tilgan barcha ko'rsatkichlar amalga tatbiq etilgandan so'ng, uning natijasi turistlar sonining oshishi va ular iste'mol qilgan servisdan qoniqishi orqali bilishimiz mumkindir. Shu bilan birga turistik infrastrukturani yaratish orqali Buxoro hududida oxirgi yillar va 2019 - yilda kutilayotgan turistlar oqimini 1-jadvalda ko'rishimiz mumkin.

Jadval

***Buxoro hududida turistlarning kelish oqimi yillar bo'yicha**

№	Xorijiy davlatlar	2017-yil	2018-yil	2019-yil
1	AQSH	1969	5000	6500
2	Yevropa davlatlari	34566	86400	103700
3	Shu jumladan			
4	Fransiya	8354	20800	25100
5	Germaniya	7364	18300	22100
6	Italiya	4468	11100	13400
7	Ispaniya	3593	8900	10700
8	Buyuk Britaniya	2341	5800	7000
9	Shvetsariya	1565	3900	4700
10	Gollandiya	987	2400	2900
11	Avstriya	895	2200	2600
12	Belgiya	742	1800	2200
13	Polsha	687	1700	2100
14	Shvetsiya	501	1200	1500
15	Yaponiya	6354	15800	19000
16	Janubiy Korea	3775	9400	11300
17	XXP	3505	8700	10500
18	Malayziya	2386	5900	7100
19	Turkiya	1546	3800	4600
20	Isroil	1522	3800	4500
21	Hindiston	1267	3100	3800
22	Eron	668	1600	2000
23	Indoneziya	452	1100	1300
24	MDH davlatlari	18166	45400	54500
25	Shu jumladan			
26	Rossiya	11286	28200	33800
17	Qozog'iston	2236	5500	6700
28	Turkmaniston	1112	2700	3300
29	Tojikiston	798	2000	2400
30	Ukraina	783	1900	2300
31	Qirg'iziston	506	1200	1500
32	Boshqa davlatlar	5246	13100	15700
33	Jami:	81422	203100	244500

*Manba: Buxoro viloyati turizmni rivojlantirish departamentining statistik ma'lumoti

Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, turistlarning kelish oqimi 2017 - yilda 81422 kishi tashkil etgan bo'lsa, 2018 - yilda bu ko'rsatkich 2 barobardan ham ziyodligi, ya'ni 203100 kishi tashkil etishi ko'rsatilgan. Shuni inobatga olish kerakki, 2019 - yilda hududda tashrif buyuruvchilar soni 244500 tadan oshishi kutilmoqda. Umuman olganda, bu ko'rsatkichlar ko'plab muammolarimizga yechim topishga yordam beradi.

Ayni paytda turistik infrastrukturani rivojlantirish, yanada takomillashtirish borasida keng ko'lamlı amaliy ishlar olib borilmoqda. Shu bilan birga yuqorida ta'kidlab o'tilgan statistik ma'lumotlar yildan yilga o'sib borayotganligini hozirgi Buxoro hududida yaqqol namoyon bo'ladi.

Joriy yilda o'zining buyuk mutafakkirlari, betakror obidalari, muqaddas qadamjolari bilan jahonga mashhur Buxoro shahri yana bir yirik anjumanga mezbonlik qildi, ya'ni 21-23-fevral kunlari Buxoroda Birinchi Xalqaro ziyorat turizmi forumi o'tkazildi. Nufuzli anjumanga soha mutaxassislari, sayyohlik kompaniyalari vakillari, taniqli olimlar va boshqalar qatnashdilar. Tadbirdan ko'zlangan maqsad Ziyorat turizmini rivojlantirishda, xalqaro hamkorlikni kengaytirish, bu sohaga to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni jalb qilish, O'zbekistonni dunyodagi eng katta ziyoratchilik turizm markazlaridan biri sifatida e'tirof etish va halol jahon standartlarini joriy qilishdir. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tashabbuslari bilan tashkil etilgan ushbu forumda mahalliy va xorijiy olimlar, dinshunoslar, turizm sohasi mutaxassislari ishtirok etdi [4].

Musulmon dunyosida mashhur bo'lgan «Yetti pir» silsilasini tashkil etuvchi avliyolar qadamjolari obod qilindi. Hozirda bu maskanlarda ziyoratchilar uchun yanada qulayliklar yaratilmoqda. Buxoroda ilk bor tashkil etilayotgan xalqaro «Ziyorat turizmi» forumi qatnashchilari G'ijduvon, Shofirkon, Vobkent, Romitan va Kogon tumanlarida joylashgan ushbu qadamjolarini ziyorat qildilar. Ziyorat turizmining o'ziga xos talablari bor. Shuni inobatga olib, anjumanning islom diniga e'tiqod qiluvchi qatnashchilariga tegishli qulayliklar, masalan, ibodat amallarini amalga oshirish bo'yicha zarur qulayliklar ham nazarda tutilgan.

Forum doirasida turizm sohasida yangi yo'nalishlarni o'zlashtirish, qiziqarli sayyohlik mahsulotlarini shakllantirishga doir ko'rgazmalar tashkil etildi, xorijlik mehmonlar va turizm tarmog'ida faoliyat yuritayotgan ishbilarmonlar bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini kengaytirish yuzasidan muzokaralar o'tkazildi.

Mazkur forum O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tashabbuslari bilan mamlakatning xalqaro maydondagi ziyorat turizmi bo'yicha mavqeyini oshirish maqsadida o'tkazildi. Tadbir Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi, Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari qo'mitasi, O'zbekiston musulmonlar idorasi, "Vaqf" xayriya jamg'armasi, Tashqi ishlar vazirligi, Buxoro viloyati hokimligi, ISESCO (Ta'lim, ilm-fan va madaniyat bo'yicha islom tashkiloti) va UNWTO (Butunjahon turistik tashkiloti) hamkorligida tashkil etildi. Ziyorat turizmi bo'yicha I Xalqaro forum doirasida Bosh vazir o'rinbosari Aziz Abduhakimov xorijiy mutaxassislar bilan qator ikki tomonlama uchrashuvlar o'tkazdi. Jumladan, Tatariston Respublikasi Bosh vazir o'rinbosari Vasil Shayxraziyev, Dehli markaziy masjidi bosh imomi Said Buxoriy, Misr Vakillik palatasining Ijtimoiy hamdardlik, oila va nogironlar qo'mitasi raisi Abdulhadiy Al-Kasabiy, MATTA (Malayziya turistik kompaniyalar va turoperatorlar uyushmasi) vitse-prezidenti Oqil Yusuf, Gunadarma universiteti rektori, O'zbekistonning Indoneziyadagi turistik brend elchisi Eko Shri Margianti va Tri Ways Traveland Tour (Singapur) xalqaro kompaniyasi bosh menejyeri Ahmad Hamid bilan muzokaralar o'tkazildi [5].

Ikki tomonlama uchrashuvlar davomida mamlakatning turistik imkoniyatlari va salohiyati targ'ibotiga yo'naltirilgan hamkorlik masalalari va qo'shma loyihalar muhokama qilindi. Shuningdek, O'zbekistonning islom olamida ziyorat turizmining eng yirik markazlaridan biri sifatida xalqaro e'tirof etilishi masalasiga urg'u berildi.

"Imom Al-Buxoriy, Imom At-Termiziy, Abu Mansur Moturidiy, Abdulxoliq G'ijduvoni, Bahouddin Naqshband, Burhoniddin Marg'inoniy kabi islom dini rivojiga ulkan hissa qo'shgan buyuk allomalar, Muhammad Xorazmiy, Ahmad Farg'oni, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Mahmud Zamaxshariy, Mirzo Ulug'bek, Ali Qushchi kabi jahon ilm-fani tarixida o'chmas iz qoldirgan olim va mutafakkirlarning vatani sifatida O'zbekiston zamini butun dunyodan islom sivilizatsiyasining muhim markazlaridan biri sifatida sayyohlarni chorlab kelmoqda. So'zimizning yaqqol dalili sifatida bir necha asrlardan buyon islom madaniyati poytaxti sifatida namoyon bo'lib kelgan "Qubbatul Islom" - Buxoro shahri Islom hamkorligi tashkiloti

Ta'lim, fan va madaniyat masalalari bo'yicha Islom tashkiloti (ISESCO) tomonidan Buxoro boshqa shaharlar qatorida Islom madaniyatining poytaxti deb e'lon qilinganligini ta'kidlash joiz", - dedi Bosh vazir o'rinbosari. Xalqaro forum doirasida O'zbekistonning ziyorat turizm markazlaridan biri sifatida tan olinishiga doir Buxoro deklaratsiyasini imzolashga bag'ishlangan tantanali marosim bo'lib o'tdi. Unda vazirlik va idoralar, xalqaro toifadagi mehmonlar va tadbir ishtirokchilari, shu bilan birga, mahalliy va xorijiy OAV vakillari ishtirok etishdi [5].

Shuni inobatga olish kerakki, Buxoro deklaratsiyasining imzolanishi O'zbekiston tarixidagi muhim va unitilmas kundir. Ekspertlarning fikricha, bu hujjatning imzolanishi respublikada sayyohlik infratuzilmasining rivojlanishiga va umuman turistik oqimning yanada ko'payishiga kuchli turki beradi.

Buxoro shahrida bo'lib o'tgan xalqaro miqyosdagi forum bu yo'nalishdagi birinchi yirik tadbir bo'ldi, kelgusida bunday tadbirning muntazam ravishda o'tkazilishi O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish va mamlakatni chin ma'noda ziyorat turizmining yirik markazlaridan biriga aylantirish yo'lida xizmat qiladi, degan umiddamiz. Asosiysi – bu yo'nalishdagi ishlarni forum doirasi bilan cheklanib qolmay, undan keyin ham tizimli ravishda davom ettirish va sezilarli amaliy natijalarga erishish.

Buxoro yoshlar markazida o'tkazilayotgan forumda viloyatning hunarmandlari va hududda joylashgan tur operatorlar o'zlarining mahsulotlarini chet el soyyohlarga namoyish etdilar. Shuningdek, mazkur mahsulotlar va sohalardagi mahorat darslari xorijiy mehmonlar e'tiborini tortmoqda. Ushbu forum yakunidan so'ng xorijiy sayyohlar ko'hna Samarqand tomon yo'l olishdi.

Xulosa. Umuman olganda, O'zbekistonda 7 mingdan ortiq tarixiy obidalar mavjud bo'lib, 200 dan ortig'i YUNESKO ro'yxatida. Islom madaniyati obidalarini asrab-avaylash va tarixiy obidalariga boy davlat sifatida O'zbekiston 9-o'rinni egallab turibdi [6]. Buxoro hududdi esa o'zining jozibali, tarixiy va madaniy meros obyektlari o'zining o'tmishdagi umumiy ma'no anglatuvchi tushuncha beradi. Buxoroda hukumat tomonidan turizmni rivojlantirish bo'yicha ko'plab imkoniyatlar ajratilmoqda va turistlar uchun esa sifatli, tez xizmat ko'rsatish sohasi rivojlantirilmoqda. Xususan, ziyorat turizmi uchun ajratilayotgan imkoniyatlar ko'plab tashrif buyurayotgan turistlar tomonidan ijobiy fikrlar bildirilmoqda.

Buxoro hududida ushbu forumni o'tkazilganligi, kelgusida musulmon mamlakatlaridan tashrif buyurayotgan turistlar sonini oshirish va vohaning ziyorat turizmi bo'yicha naqadar turistik salohiyatiga ega ekanligini namoyon etishdir. Shu bilan birga, vohani turistik salohiyatini oshirishda va infrastrukturani yaxshilashda quyidagilarga e'tibor qaratish lozim:

- + Buxoroda ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha ko'plab aniq va batafsil ma'lumotlarga ega bo'lgan kitoblarni va ularning turli tillarda tarjimasini ham chop etish lozim;
- + Buxoro hududida maqsadli xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish va tur firma mahsulotlarini takomillashtirish borasida ommabop tanlovlar o'tkazish kerak: Misol uchun "Eng yaxshi tur paket" nominatsiyasi bo'yicha tanlov;
- + Buxoroning madaniy-meros obyektlari oldida turli xil musobaqalarni va taqdirlash marosimlarini o'tkazish;
- + Buxoroda turizmni rivojlantirishda kadrlar muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, hududda malakali kadrlar bilan ta'minlash maqsadida Buxoro davlat universitetining Turizm fakultetida "Xalqaro va mintaqaviy turizm" institutini tashkil etishi lozim;
- + Buxoroda kelish qulayligini ta'minlashda chet el aeroportlardan to'g'ridan-to'g'ri Buxoro xalqaro aeroportiga kelish imkoniyatini amalga oshirish lozim.

Yuqorida keltirilgan ko'rsatkichlar va takliflarni inobatga olgan holda, Buxoroda turistlarning soni keskin oshishi orqali hududdagi turistik infrastruktura rivojlanishiga, aholining turmush darajasi oshishiga va barcha sohalarni parallel ravishda rivojlanishiga o'z hissasini qo'shadi.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 19-maydagi PQ-2980-sonli "2017-2019-yillarda Buxoro shahri va Buxoro viloyatining turizm salohiyatini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
2. **Xidirova G.R.** "Buxoro Davlat Universiteti ilmiy axboroti" jurnali. "Mintaqaviy turizmni rivojlantirish ilg'or tajribalari" maqola. 2018-yil 4-son. – 241 b.
3. Buxoro viloyati Turizm rivojlantirish departamenti ma'lumotlari. – 2018 yil.

4. Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi matbuot xizmati ma'lumotlari. Elektron manba [https://uzbektourism.uz/uz/newnews/view?id=48].
5. Kun.uz jurnalisti Lola Rahmonboyevaning maqolasi. Elektron manba [https://kun.uz/uz/news/2019/02/25/buxoro-deklaratsiyasi-ziyosat-turizmi-xalqaro-forumi-yakunlari].
6. <https://www.trt.net.tr/uzbek/turk-dunyosi/2019/02/22/buxoroda-o-tayotgan-birinchi-ziyosat-turizmida-tashrif-buyuruvchilar-soni-ortmoqda-1150771>

УДК 338.246.2:339.5 (575)

ЎЗБЕКИСТОНДА ТАШҚИ САВДО РИВОЖЛАНИШИ ЖАРАЁНЛАРИ ТАҲЛИЛИ
АНАЛИЗ ПРОЦЕССОВ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ
ANALYSIS OF THE PROCESSES OF DEVELOPMENT OF
FOREIGN TRADE IN UZBEKISTAN

Хамраев Зафар Мамасаидович

Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси Кадрларни қайта тайёрлаш ва статистика тадқиқотлари маркази бўлим бошлиғи

Қаҳҳоров Отабек Сиддиқович

БухДУ иқтисодиёт кафедраси доценти, иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

Khamraev Zafar Mamasaidovich

head of the Center for Retraining and Statistical Research of the State Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan

Kakhkhorov Otabek Siddikovich

associate professor of economics, PhD in economics, BSU

Таянч сўзлар: ташқи савдо, экспорт, импорт, ташқи савдо айланмаси, соф экспорт, ташқи савдо сальдоси, ички бозор, ишлаб чиқариш, маҳсулотлар, озиқ-овқат маҳсулотлари, халқ истеъмоли товарлари, ташқи иқтисодий жараёнлар, тадбиркорлар, саноат, қишлоқ хўжалиғи, хизмат кўрсатиш, транспорт хизматлари, туризм хизматлари, статистик кўрсаткичлар, статистик таҳлил, мутлақ кўрсаткичлар, нисбий кўрсаткичлар, ўртача кўрсаткичлар, самарадорлик кўрсаткичлари.

Ключевые слова: внешняя торговля, экспорт, импорт, внешнеторговый оборот, чистый экспорт, баланс внешней торговли, внутренний рынок, производство, продукты, пищевые продукты, товары народного потребления, внешнеэкономические процессы, предприниматели, промышленность, сельское хозяйство, услуги, транспортные услуги, туристические услуги, статистические показатели, статистический анализ, абсолютные показатели, относительные показатели, средние показатели, показатели эффективности.

Key words: international trade, export, import, foreign trade turnover, net exports, foreign trade balance, domestic market, production, products, food products, consumer goods, foreign economic processes, entrepreneurs, industry, agriculture, services, transport services, touristic services, statistical indicators, statistical analysis, absolute indicators, relative indicators, averages indicators, performance indicators.

Ушбу мақолада Ўзбекистонда ташқи савдонинг ривожланиш жараёнлари ва унга таъсир қилувчи омиллар таҳлили ёритилган. Ўзбекистонда ташқи савдо фаолиятини такомиллаштириш учун бир неча вазифаларни амалга ошириш лозимлиги ва дунёнинг бошқа қитъаларида ҳам мамлакатимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни сотиш бўйича янги бозорларни қидириб топиш ва ушбу бозорларга маҳсулотлар экспортини амалга оширишни йўлга қўйиш зарурлиги айтилган. Ушбу масалаларнинг тўғри ва ўз вақтида ҳал этилиши Ўзбекистонда ташқи савдо фаолиятининг барқарорлигини таъминлайди.

В статье анализируется развитие внешней торговли в Узбекистане и факторы, влияющие на нее. Было отмечено, что для улучшения внешней торговли в Узбекистане необходимо выполнить ряд задач и найти новые рынки сбыта продукции отечественного производства в других частях мира и экспортировать продукцию на